

LGBT Destekçi Kimlik Ölçeğinin Türkçe Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması

Turkish Validity and Reliability Study of The LGBT Ally Identity Measure

Sevcan KARATAŞ¹, Sevim BUZLU²

SK: 0000-0003-0247-3541 SB: 0000-0002-1668-4182

¹ İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul-Türkiye

² İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul-Türkiye

Öz

Amaç: Bu çalışma LGBT Destekçi Kimlik Ölçeğinin Türkçe geçerlilik güvenilirliğini yapmak için gerçekleştirildi.

Gereç ve Yöntem: 215 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada K. Nicole Jones ve arkadaşları tarafından oluşturulan LGBT Destekçi Kimlik Ölçeği ve araştırmacılar tarafından hazırlanan 21 soruluk kişisel bilgi formu kullanıldı.

Bulgular: Yaş aralığı 18-55 arasında değişen katılımcıların %66,5'i (n=143) kadın, %33,5'i (n=72) erkektir. Çalışmada dil geçerliliği gerçekleştirilmiş olup, yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapıldı. Ölçeğin güvenirlilik değeri Cronbach alfa katsayısı ile hesaplandı ve 0.950 (KMO=0.950; p<0.01) sonucu elde edildi. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarında elde edilen uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlarda olduğu görüldü (X²=302,053 Sd= 127, p <.001 X²/df=2.378, RMSEA=0.88, CFI=0.94, GFI=0.86, NNFI=0.91). Ölçeğin orijinal versiyonundaki alt ölçek sayısı (3 alt ölçek) ile Türkçe versiyonundaki alt ölçek sayısı (2 alt ölçek) değişiklik gösterdi. Alt ölçek sayısı ve alt ölçeklere dağılan maddeler farklılık gösterdiği için alt ölçeklerin isimleri orijinalinden farklı olarak tekrar düzenlendi. Madde faktör yükleri en düşük 0.51 en yüksek 0.89 olarak bulundu.

Sonuçlar: Yapılan istatistiksel analizler sonucunda LGBT Destekçi Kimlik Ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışmasının güvenilir ve geçerli olduğu kabul edildi.

Anahtar Kelimeler: LGBT, cinsel azınlık, tutum

Abstract

Aim: This study is carried out to make the Turkish validity and reliability of the LGBT Ally Identity Measure.

Methods: The study is conducted with 215 participants. LGBT Ally Identity Measure was created by K. Nicole Jones et al., and the researchers used a demographic information form consisting of 21 questions prepared for data collection.

Results: Participants whose age range is between 18-55, 66.5% (n=143) were female, and 33.5% (n=72) were male. Language validity is carried out in the study; for construct validity, exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) are tested. The scale's reliability is calculated with Cronbach's alpha coefficient, and the result is 0.950 (KMO=0.950; p<0.01). The fit indices obtained in the confirmatory factor analysis results are found to be within acceptable limits (X²=302,053 Sd= 127, p <.001 X²/df=2.378, RMSEA=.88, CFI=.94, GFI=0.86, NNFI=0.91). The number of subscales (3 subscales) in the original version of the scale and the number of subscales (2 subscales) in the Turkish version of the scale are varied. Since the number of subscales and the items in the subscales have differed, the names of the subscales are rearranged differently from the original. Item factor loads were the lowest at 0.51 and the highest at 0.89.

Conclusions: As a result of the statistical analysis, it is accepted that the Turkish adaptation of the LGBT Ally Identity Measure is reliable and valid.

Keywords: LGBT, sexual minority, attitude

GİRİŞ

Homojen ve tek bir grup gibi LGBT olarak isimlendirilen bireyler, lezbiyen, gey, biseksüel ve transseksüel olmak üzere farklı cinsel yönelim ya da kimliği temsil etmektedir. 'LGB' (lezbiyen, gey, biseksüel) bir cinsel yönelimi ifade ederken 'T' (transseksüel) ise cinsiyet kimliğinin biyolojik cinsiyet ile farklı olduğunu ifade etmekte ve cinsel yakınlık duyma olarak tanımlanmaktadır. LGBT bireyler kelime anlamı olarak farklı birer cinsel kimlik ya da yönelimi ortaya koysalar da, toplum içerisinde benzer problemleri ve engelleri yaşamaktadırlar (1). LGBT bireyler heteroseksüelliğin 'normal' olarak

kabul edildiği toplumlarda 'öteki' statüsünde yer almaktadır (2). Sayıca azımsanmayacak kadar LGBT birey, toplumun normal kavramına uymamaları nedeni ile aile, iş, okul, sosyal çevre ve sağlık sektörü gibi birçok alanda ayrımcılık yaşamaktadır (3).

ILGA (International Lesbian Gay Bisexual, Trans and Intersex Association) tarafından (2017) 77 ülkeden toplamda 116.000 katılımcıyla yapılan küresel tarama çalışmasında; araştırmaya katılan 77 ülkeden 25'i eşcinselliği suç olarak kabul etmekte, katılımcıların (n=116.000) %29'u eşcinselliği suç olarak görmekte, eşcinselliği suç kabul eden ülkelerdeki

katılımcıların %42'si de ülkelerindeki yasalarla aynı fikirde olup eşcinselliği suç olarak görmekte; eşcinselliğin suç olarak kabul edilmediği ülkelerdeki katılımcıların %55'i ise eşcinselliğin suç olmadığını düşünmektedir (4). Şu anda dünyada resmi olarak tanınan 193 ülkeden ise 69'unun eşcinselliği suç olarak kabul ettiği yine aynı derneğin raporlarında belirtilmiştir (4). Bu verilerden de anlaşılacağı üzere dünya genelinde homofobik tutum ve davranışlar yaygın olarak görülmektedir. Türkiye'de de homofobik tutum ve davranışlar oldukça yaygındır. 2012 yılında gerçekleştirilen Değerler Araştırmasında katılımcıların (n=1605) %78'i eşcinselliği kabullenmemekte, %85'i ise eşcinsel bir komşusu olmasını istemeyeceğini dile getirmiştir (5). Türkiye de dahil olmak üzere çeşitli ülkelerde yapılan farklı çalışmalar LGBT bireylerin aile içinde, eğitim, istihdam, barınma ve sağlık hizmetlerine erişimde problem yaşadıklarını ortaya koymaktadır (6-13).

LGBT bireylerin maruz kaldıkları ayrımcılığa karşın, sosyal destek alabilmeleri onların ruh sağlıklarının korunması açısından en önemli faktördür (3,13,14). En genel ifadeyle "yardım ilişkilerinin varlığı ve bu ilişkilerin kalitesi" şeklinde tanımlanan sosyal destek kavramı, bireyin sosyal çevresi tarafından desteklenmesini, değer görmesini, saygı duyulmasını ve yalnızlık hissetmemesini içermektedir (15,16). İnsanlar yaşamları boyunca çevresindeki bireylerle iletişim ve etkileşim halinde olma ve ihtiyaç halinde destek alma ihtiyacı hissetmektedirler. Kişinin çevresinden aldığı sosyal destek, hayatta kalmasına, stresli yaşam olaylarıyla daha kolay başa çıkmasına ve olası bir stres durumuna karşı hazırlıklı olmasına, karşılaştığı sorunları çözmeye becerisini geliştirmesine, umudunu korumasına, güçlü ve güvenli bağlar kurmasına yardımcı olan önemli kaynaklardanır (17,18). Yapılan çalışmalar sosyal destekten mahrum kalan LGBT bireylerde ruhsal ve fiziksel hastalıklarla karşılaşma olasılığının daha fazla olduğunu göstermektedir (19,20,13). Sosyal destek mekanizmaları güçlü olan transseksüel, gay, lezbiyen ve biseksüellerle yapılan çalışmalar ise; sosyal destek varlığının çeşitli problemlerle başa çıkma yöntemlerini belirlemede daha başarılı olduklarını, özgüvenlerinin yüksek olduğunu, psikolojik iyi oluşlarının ve psikolojik dayanıklılıklarının pozitif yönde güçlü olduğunu göstermektedir (21,22,15). Ayrıca aile desteği güçlü olan LGBT bireylerin açılma sürecinin de daha kolay olduğu (3,13), aksi durumda ise bu bireylerin reddedilme, fiziksel zarar görme ve engellenme gibi korkularla cinsel kimlik ve yönelimlerini saklama eğilimi gösterdikleri görülmektedir (23-26). LGBT bireylerin cinsel kimlik ve cinsel yönelimlerini

sürekli olarak gizlemek zorunda kalmaları bu bireylerin üzerinde stres oluşturmakta, kendilerini sosyal anlamda soyutlamalarına, aile ve arkadaş ilişkilerinin bozulmasına, ayrıca bu bireylerin daha kırılğan ve hassas bir hal almasına neden olmaktadır (27,28).

Ülkemizde LGBT bireylerin yaşadıkları sorunları konu alan akademik çalışmaların sayısı son yıllarda artmış olmasına rağmen henüz yeterli düzeyde değildir. LGBT bireylere yönelik olumsuz tutumların kültürel değişkenler de göz önünde bulundurularak tespit edilmesi, bu olumsuz tutumların LGBT bireyler üzerindeki istenmeyen sonuçlarının öngörülebilmesi oldukça önemlidir. LGBT bireylere yönelik olumsuz tutum ve istenmeyen sonuçların önüne geçilmesi için farklı ölçme araçlarına ihtiyaç olduğu bir gerçektir. Türkçe 'ye uyarlaması yapılacak olan LGBT Destekçi Kimlik Ölçeği, farklı cinsel kimlik ve yönelimlere karşı tutumları ölçmenin ötesinde, LGBT bireylerin toplum içerisinde yaşadıkları sorunlara da odaklanarak, LGBT bireyler hakkındaki bilgi ve beceri düzeyini, aynı zamanda bu bireylere destek olabilmeye yeterliliğini ölçmektedir.

Bu çalışmada K. Nicole Jones, Melanie E. Brewster ve Jacob A. Jones (2014) tarafından geliştirilen LGBT Destekçi Kimlik Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanarak psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır (29). Türkçe 'ye kazandırılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı, ülkemizde LGBT bireylerle yapılacak çalışmalara katkı sağlanması ve yapılacak çalışmaların sayıca artması açısından önem arz etmektedir.

Yöntem

Örneklem

LGBT Destekçi Kimlik Ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği çalışmasında araştırmacılarından biri olan K. Nicole Jones ile e-posta yolu ile görüşülerek yazılı izin alınmıştır. Araştırmanın yürütülebilmesi için gerekli olan etik kurul izni İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi etik kurulunun 05.07.2021 tarih 2021/07-687 sayılı toplantısı sonucunda alınmıştır. Ayrıca her bir ölçek formunda, katılımcılardan onam alınmasına yönelik kısa bir bilgilendirme açıklaması paylaşılmıştır.

Literatür doğrultusunda ölçek madde sayısının en az on katı olacak şekilde minimum 190 katılımcıya ulaştırılması hedeflenmiş (30,31) ve 215 katılımcıya ulaştırılmıştır. Eksik ya da hatalı yanıt olmadığı için katılımcıların tamamı değerlendirilmeye alınmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin

%66,5'i (n=143) cinsiyetini kadın, %33,5'i (n=72) ise erkek olarak belirtmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 18-55 arasında değişmekte olup, %41,4 ü (n=89) evli, %58,6'sı (n=126) bekar. Araştırmaya dahil edilme kriterleri; gönüllü olma, okur-yazar olma, 18-65 yaş arasında olma şeklinde belirlenmiştir. Örneklem grubuna ölçeklerin çevirim içi linki gönderilerek ulaşılmıştır. İlk veriler toplandıktan 2 hafta sonra katılımcıların e-posta adreslerine veri toplama formu tekrar iletilmiş ve test- tekrar testi (n=200) gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu, katılımcıların bireysel-ailesel özelliklerini ve cinsel azınlıklara yaklaşım özelliklerini belirlemek amacıyla literatürden yararlanılarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır (32-34). Katılımcıların cinsiyet, en uzun süre yaşadıkları yer, memleket, anne-baba eğitim durumu, dini inanç ve ebeveyn tutumu gibi sosyo-demografik özelliklerine ilişkin 9 soru, cinsel azınlıklara ilişkin 12 soru olmak üzere toplam 21 sorudan oluşmaktadır.

LGBT Destekçi Kimlik Ölçeği

K. Nicole Jones, Melanie E. Brewster ve Jacob A. Jones (2014) tarafından, cinsel azınlıklara ait bireylere yönelik tutum ve bilgi düzeyini ölçmekten daha fazlasına odaklanarak, bu bireylerin öznel deneyimleri ve toplum içerisinde yaşadıkları sorunlara yönelik farkındalığı ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (29). Ölçek 19 madde ve üç alt ölçekten oluşmaktadır. Bilgi ve Beceriler alt ölçeği 1, 2, 3, 7, 11, 12, 14, 15 numaralı maddeleri, Açıklık ve Destek alt ölçeği 4, 6, 8, 9, 13, 16, 19 numaralı maddeleri, Baskı Farkındalığı alt ölçeği ise 5, 10, 17, 18 numaralı maddeleri içermektedir. Ölçek "Kesinlikle katılmıyorum" ile "Kesinlikle katılıyorum" arasında değişen beşli likert tipindedir. Ölçeğin toplam puan aralığı 19-95 puan aralığında değişmektedir. Ters puanlama yapılması gereken madde bulunmamaktadır. Ölçekten yüksek puan alınması destekçi kimlik özelliklerinin güçlü olduğunun göstergesidir. Ölçeğin Cronbach'ın alfa katsayısı 0.88; bilgi ve beceriler faktörü için 0.80 açıklık ve destek faktörü için 0.82; baskı farkındalığı faktörü için 0.76' dır (29).

Geçerlik Analizi

Dil Geçerliliği

Ölçeğin ilk çevirisi birbirinden bağımsız iki kişi tarafından yapılmıştır. Çeviri yapacak kişilerden birisi konu hakkında

bilgilendirilmiş (konu, amaç ve yapılmak istenenler açıklanmış), diğeri ise bilgilendirilmemiştir (35,36). Çeviri bittikten sonra, her iki versiyonu özetlenmiş, ortak bir metin oluşturmak amacıyla anlamsal, deyimsel, kavramsal, dilsel ve bağlamsal farklılıkları değerlendirilmiştir. Ölçek maddelerinin orijinali ve Türkçe çevirisinden oluşan dosya değerlendirmeleri için 10 uzmana (ilgili dil, kültür, ölçek içeriği ve ölçek uyarlama yöntemini bilen) gönderilmiştir. Uzmanların ölçeğin her bir maddesini 1- Uygun değil, 2- Maddenin uygun şekilde getirilmesi gerekir, 3- Uygun ancak küçük değişiklikler gerekir, 4- Çok uygun şekilde puanlamaları istenmiştir (37-39). Uzmanların görüşlerine göre her bir maddenin kapsam geçerlilik oranı (KGO) 0,80'in üzerinde maddelerin tamamının kapsam geçerlilik indeksi ise 0.98 olarak bulunmuştur. Uzmanlar tarafından değerlendirilen ölçeğin geri çevirisi, ilk çeviride yer almayan bağımsız iki çevirmen tarafından yapılmıştır (35). Geri çeviri ve ölçeğin orijinali karşılaştırılmış, anlam kayması olup olmadığı değerlendirilmiştir. 18-65 yaş arasındaki 20 birey ile pilot uygulama yapılmış ve pilot uygulamadan sonra ise ölçekte yeni bir düzenlemeye gerek duyulmamıştır. Pilot uygulamaya katılan bireyler örnekleme dahil edilmemiştir.

Yapı Geçerliliği

Araştırmada açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve güvenilirlik analizi için SPSS Statistics 25, doğrulayıcı faktör analizi için SPSS AMOS 24 programları kullanılmıştır. Güvenirlik analizi yapılırken Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, madde toplam puan korelasyon katsayıları ve test tekrar test güvenilirlik analizi için pearson korelasyonuna bakılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi ölçeğin yapı geçerliğini yorumlamak için kullanılmış ve faktör yükü 0.30'un üstünde olan maddeler değerlendirmeye alınmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi

Açıklayıcı faktör analizi SPSS Statistics 25 programı kullanılarak yapılmıştır. Ölçeğin geçerliliğini belirlemek için faktör yapı geçerliliği kullanılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett's test değerlerine (KMO=0.948; p<0.01) göre örneklem büyüklüğü yeterli bulunmuştur. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin orijinalinden farklı olarak 2 alt ölçek oluştuğu ve oluşan yapının katılımcıların %69'unu açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin orijinal versiyonunda olduğu gibi 3 alt ölçek oluşabilmesi için faktör zorlama seçeneği denen-

Maddeler	1. alt ölçek	2. alt ölçek
M18	,893	
M17	,882	
M5	,861	
M13	,837	
M6	,829	
M19	,819	
M16	,801	,412
M7	,764	,408
M10	,749	
M4	,678	,481
M14		,803
M8		,791
M15		,756
M2		,719
M12		,719
M1	,407	,684
M3	,401	,659
M9	,570	,616
M11		,516

Tablo 1. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonrası Elde Edilen Madde Faktör Yükleri

miş ancak yapılan istatistik sonucunda 3. alt ölçekte tek bir maddenin yer aldığı görülmüştür. Faktör analizinde her bir faktörün en az iki maddeden oluşması gerekliliği yerine gelmediği için bu madde (madde 11) çıkarılmış ve faktör analizi tekrar yapılmıştır (KMO=0.947; $p<0.01$; %75 açıklayıcılık) (40). İkinci yapılan analiz sonucunda 3 alt ölçeğin altındaki maddelerin ölçeğin orijinalindeki gibi dağılmadığı görülmüştür. Bu nedenle ölçeğin maddelerinin doğal dağılımda bırakılması gerektiği düşünülmüştür. Tekrar yapılan faktör analizinde 2 alt ölçek oluştuğu ve oluşan yapının katılımcıların %69'unu açıkladığı görülmüştür. Madde 9'un her iki alt ölçekte de yer almaya çalıştığı ve yakın değerler aldığı görüldüğü için madde 9 (Cinsel azınlık grupları hakkındaki bilgimi artırmaya çalışıyorum), analiz dışı bırakılmış ve faktör analizi tekrarlanmıştır (40). Oluşan bu yapıda maddelerin alt ölçeklere dağılımı ve madde faktör yükleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Yapılan son faktör analizi ile Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett's test değerlerine (KMO=0.950; $p<0.01$) göre örneklem büyüklüğü yeterli bulunmuştur. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda 2 alt ölçek oluştuğu ve oluşan yapının katılımcıların %69'unu açıkladığı görülmüştür. M4-M5-M6-M7-M9-M12-M15-M16-M17-M18 ilk alt ölçeği, M1-M2-M3-M8-M10-M11-M13-M14 ise diğer alt ölçeği oluşturmuştur. Alt ölçeklerde yer alan her bir madde ve faktör yükleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Güvenirlilik

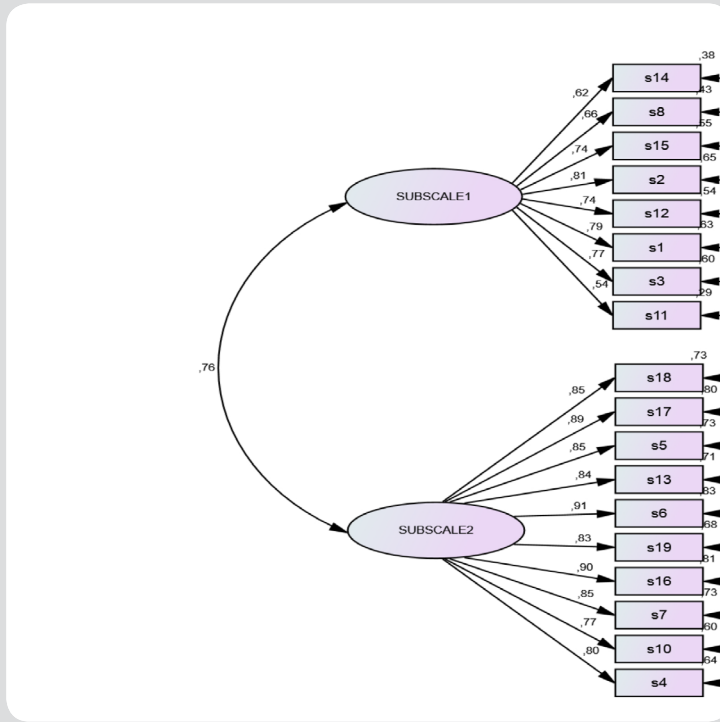
Toplam 18 maddeden oluşan ölçme aracının güvenirliliği madde-toplam korelasyonu, test-tekrar test korelasyonu, sınıflar arası korelasyon ve Cronbach alfa katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun madde-toplam korelasyonunun $r=0.49$ ile $r=0.86$ arasında değiştiği saptanmıştır. Ölçeğin toplam Cronbach alfa de-

Maddeler	Faktör Yükleri
Alt Ölçek 1: Farkındalık, Açıklık ve Destek	
17. Cinsel azınlıklara ait bireylerin işyerinde heteroseksüellerin karşılaşmadığı engellerle karşılaştıklarını düşünüyorum	,894
16. Türkiye'de cinsel azınlık grupların toplum tarafından baskı gördüğünü düşünüyorum	,884
5. Cinsel azınlık ergenleri, heteroseksüel ergenlere göre daha fazla zorbalığa maruz kalmaktadır	,863
12. Kendini bir LGBT kişisi olarak tanımlayan birinden cinsel azınlıkların deneyimlerini öğrenmeye açığım	,837
6. Cinsel azınlık grupların yaşadığı önemli sorunlar karşısında toplumsal bir duruş sergilerim	,831
18. Cinsel azınlıklara ait bireylerin destekçisi bir birey olarak, insanların benim de bir cinsel azınlık bireyi olduğumu varsayabileceklerini bilmekten rahatsızlık duymam	,821
15. Cinsel azınlıkların daha yaygın kabul görmelerini sağlamak için gereken çabayı gösteririm.	,803
7. İşyerimdeki ve/veya yaşadığım toplumdaki cinsel azınlık gruplarını etkileyen politikaların farkındayım	,767
9. Cinsel azınlık ergenleri, heteroseksüel ergenlere göre daha fazla depresyon ve intihar düşüncesine sahiptir	,750
4. Cinsel azınlıklara ait bireylere veya gruplara yönelik bir ayrımcılık yapıldığını görürsem engellemek için aktif olarak mücadele ederim.	,680
Alt Ölçek 2: Bilgi ve Beceriler	
13. Cinsel azınlıklara ait bireylerin ailelerini desteklemeye yönelik varolan kuruluşlar/kaynaklar hakkında bilgi sahibiyim (örneğin; LISTAG)	,815
8. Cinsel azınlıklara ait bireylerle düzenli olarak iletişim halindeyim	,781
14. Cinsel azınlıklara ait bir bireyin yardımına ihtiyacı olması halinde, destek sağlamak için gereken bilgiye sahibim	,762
2. Çevremdeki cinsel azınlıklara yönelik kaynakları (örneğin: kitap, web sitesi, destek grupları vs.) biliyorum.	,721
11. Cinsel azınlık kimliğinin gelişimi ile ilgili çeşitli kuramlar hakkında bilgi sahibiyim	,715
1. Cinsel azınlık gruplarının yaşadıkları sorunlara ilişkin farkındalığımı artırmak için kitap ve diğer yayınları okuyarak kendimi geliştiriyorum.	,677
3. Cinsel azınlıkların haklarını savunan dernek/kuruluşları biliyorum.	,663
10. Talep edildiği durumlarda cinsel azınlıklara yönelik dini veya manevi kaynakları nerede bulacağımı biliyorum	,515

Tablo 2 Açımlayıcı Faktör Analizi Sonrası Elde Edilen Madde Faktör Yükleri ve Madde Dağılımı

ğeri 0.95 olarak bulunmuş ve ölçeğin güvenilir olduğu görülmüştür. Alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise farkındalık-açıklık ve destek faktörü için 0.96, bilgi ve beceriler faktörü için 0.89 bulunmuştur. Ölçeğin toplam madde puan ortalaması ve alt ölçeklerin madde puan ortalamaları hesaplanmıştır. Ölçeğin toplam madde puan or-

talaması 55.54, farkındalık-açıklık ve destek alt ölçeğinin puan ortalaması 34.28, bilgi ve beceriler alt ölçeğinin ise 21.25 olarak bulunmuştur. Ölçeğin kararlılık güvenilirliği test-tekrar test korelasyonu ve sınıflar arası korelasyon ile değerlendirilmiştir. Toplam ölçek ve alt ölçekler için test-tekrar test korelasyonlarının pozitif, güçlü, istatistiksel

Şekil 1. Alt ölçekler ile ölçme aracının maddeleri arasındaki faktör yükleri

olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Sınıflar arası korelasyonlar toplam ölçek için 0.95, farkındalık- açıklık ve destek alt ölçeği için 0.96, bilgi ve beceriler alt ölçeği için 0.89 olarak belirlenmiştir ($p < 0.001$).

Doğrulatoryıcı Faktör Analizi

Doğrulatoryıcı faktör analizi SPSS AMOS 24 programı kullanılarak yapılmıştır. Analiz sonucuna göre farkındalık- açıklık ve destek alt ölçeğindeki maddelerin korelasyon değerleri 0,77 ile 0,90, bilgi ve beceriler alt ölçeğindeki maddelerin korelasyon değerleri ise 0,54 ile 0,80 arasındadır. Analiz ki-kare değerinin ($\chi^2=302,05$, $N=215$, $sd=127$) anlamlı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin uyumluluk değerlerine bakıldığında $RMSEA=0,080$, $CFI=0,94$, $GFI=0,86$, $NNFI=0,91$ olarak bulunmuştur. Tablo 3 de detaylı olarak gösterilmiştir.

Tartışma

LGBT bireylerin yaşadıkları sorunları daha kapsamlı ortaya koymak için yapılan çalışmaların artmasını teşvik etmek amacıyla Türkçeye kazandırılmak istenen ve 19 sorudan oluşan LGBT Destekçi Kimlik Ölçeğinin geçerlik güve-

nirlik çalışmasında, ölçek madde sayısının en az on katı olmalıdır literatür bilgisinden yola çıkarak 215 katılımcıya ulaşılmış ve örneklem sayısının yeterli olması koşulu sağlanmıştır (29,35). Ölçeğin yapı geçerliğinin sağlanması için öncelikle açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmış, KMO katsayısı 0.950 bulunmuş ($KMO=0,950$; $p < 0,01$) ve oluşan yapının örneklem büyüklüğüne göre %69'unu açıkladığı görülmüştür. Çalışmamızdan bulunan KMO katsayısının 0.60'dan büyük ve Bartlett testinin istatistiksel olarak anlamlı olması ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (41,42). Ölçeğin orijinal versiyonundaki alt ölçek sayısı (3 alt ölçek) ile Türkçe versiyonundaki alt ölçek sayısı (2 alt ölçek) değişiklik göstermiştir. Alt ölçek sayısı ve alt ölçeklere dağılan maddeler farklılık gösterdiği için alt ölçeklerin isimleri orijinalinden farklı olarak tekrar düzenlenmiştir. Alt ölçekler isimlendirilirken ölçeğin orijinaline oldukça yakın olmasına ve altında bulunan maddeler ile uyumlu olmasına dikkat edilmiştir. Çalışmamızın alt ölçeklerinin orijinal versiyona göre değişiklik göstermesinin kültürel farklılıklara bağlı olarak ortaya çıktığı ve olası bir durum olduğu düşünülmüştür. Diğer yandan ölçeğin orijinal versiyonunda bulunan "Cinsel azınlık grupları hakkındaki bilgimi arttırmaya çalışıyorum" (9. mad-

ndeksler	yi Uyum ndeksleri	Kabul Edilebilir Uyum ndeksleri	Elde Edilen Uyum ndeksleri
RMSEA	$0 < RMSEA < 0.05$	$0.05 < RMSEA < 0.10$	0.08
GFI	$0.95 < GFI < 1$	$0.90 < GFI < 0.95$	0.86
CFI	$0.95 < CFI < 1$	$0.90 < CFI < 0.95$.94
NNFI	$0.97 \leq NNFI \leq 1$	$0.90 \leq NNFI \leq 0.95$	0.91
χ^2/df	$\chi^2/df < 3$	$\chi^2/df < 5$	2.37

Tablo 3. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonucunda Hesaplanan Uyum İndeksleri

de) ifadesinin her iki alt ölçeğe de tutunmaya çalıştığı ve iki alt ölçek arasındaki aldığı madde faktör yükünün birbirine yakın değerler olduğu görüldüğü için madde ölçekten çıkarılmıştır. Çalışmamızla bezir durumdaki çalışmalarda, herhangi bir maddeyi analiz dışı bırakmak istendiğinde madde faktör yüklerinin yakınlık büyüklüğünün referans aralığında uzlaşmış bir sonuç olmamakla beraber, maddenin ölçme aracındaki diğer maddeler ile anlam bütünlüğünü ne oranda sağladığına bakılması önerilmektedir (40). Bu bilgiden yola çıkarak çalışmamızdaki 9.maddenin ölçme aracındaki diğer maddeler ile anlam bütünlüğü sağlamadığı düşünülerek ölçme aracından çıkarılmıştır. Madde faktör yüklerinin en düşük 0.51 en yüksek 0.89 olduğu görülmektedir. Ölçeğin 4,5,6,7,9,12,15,16,17,18. maddeleri farkındalık-açıklık ve destek alt ölçeğinde; 1,2,3,8,10,11,13,14. maddeleri ise bilgi ve beceriler alt ölçeğinde yer almıştır. Ölçeğin orijinal versiyonundaki madde faktör yüklerinin çalışmamıza göre daha düşük olduğu görülmüştür.

İki alt ölçek ve 18 madde ile yapılan ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarında uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir değerler arasında olduğu görülmektedir. X^2/df değerinin 3 veya 5'ten küçük olması gerektiği bazı kaynaklarda belirtilmektedir (43,44). Çalışmamızda $X^2= 302,053$ $Sd= 127$, $p < .001$ $X^2/df=2.378$, $RMSEA=0.88$, $CFI=0.94$, $NNFI=0.91$ sonuçlarının elde edilmesi kabul edilebilir uyum değerlerinde olduğunu göstermektedir. Modelin örneklemdaki kovaryans matrisini ne oranda ölçtüğünü gösteren ve bazı kaynaklarda 0.90'ı aşmasının önerildiği (45,46) bazı kaynaklarda ise 0,80-0,89 arası değerlerin de kabul edilebilir olduğunun ifade edildiği (41,42,47) GFI (Goodness of Fit Index) uyum değeri çalışmamızda 0.86 olarak bulunmuştur. Bu neticede araştırmanın yapısal eşitlik modelinin, kabul edilebilir düzeyde olduğuna karar verilmiştir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında Likert tipi ölçme araçlarında iç tutarlılığın değerlendirilmesinde kullanılması gereken

(40) Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış ve madde analizleri yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun madde-toplam korelasyonunun 0.49-0.86 arasında değiştiği görülmektedir. Elde edilen bu puanlamaya göre hiçbir maddenin toplam madde korelasyonunun 0.30'un altında kalmadığı ve her maddenin ölçekle ilişki düzeyinin ve iç tutarlılığın istenilen düzeyde olduğu görülmektedir. Ölçeğin orijinal versiyonundaki Cronbach alfa katsayısı 0.88 iken, çalışmamızda ölçeğin toplam Cronbach alfa değeri 0.95; alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise farkındalık-açıklık ve destek faktörü için 0.96, bilgi ve beceriler faktörü için 0.89 bulunmuştur.

Ölçek maddelerinin katılımcılardan aldığı toplam puana bakıldığında en düşük puanı alan maddenin 14. madde olan "Cinsel azınlıklara ait bireylerin ailelerini desteklemeye yönelik var olan kuruluşlar/kaynaklar hakkında bilgi sahibiyim" olduğunu, en yüksek puanı alan maddenin ise 17. madde olan "Türkiye'de cinsel azınlık grupların toplum tarafından baskı gördüğünü düşünüyorum" ifadesinin olduğu görülmüştür. Çalışmaya katılan kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla LGBT bireylere yönelik daha olumlu tutuma sahip olduğu görülmüştür. Yapılan farklı çalışmalarda da erkeklerin homofobi ve transfobi düzeyinin kadınlara göre daha yüksek olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmaktadır (48-50). Çalışmamızda LGBT bireylerle arkadaşlık etmek istemeyeceğini belirten katılımcıların tamamı lezbiyen, gay ve transseksüel bir bireyle daha önce tanışıklığı olmadığını bildirmiştir. LGBT bireylerle daha önce iletişim kurmuş veya arkadaşlığı olan kişilerin tutumlarının da olumlu yönde olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (9,51,52) 2012 yılında yapılan bir çalışmanın sonuçlarında homofobik tutum sergileyen bireylerin çoğunlukla; erkek oldukları, cinsiyet rollerine ilişkin olarak geleneksel bakış açısına sahip oldukları dini inançlarının daha güçlü olduğu, arkadaş ve aile çevrelerindeki bireylerin de LGBT bireylere karşı olumsuz tutumlara sahip olduğu, otoriter kişilik yapısına sahip oldukları ve LGBT

bireylerle tanışıklık ve etkileşim düzeylerinin yok denecek kadar az olduğu belirtilmiştir (50) .

Çalışmamız ölçeğin orijinalinde olduğu gibi 18-65 yaş arası genel popülasyona uygulanmıştır. Çalışmamızdan elde edilen sonuçlar da değerlendirildiğinde özellikle eğitim ve sağlık profesyonellerinin LGBT bireylere ihtiyaç halinde destek olabilmeleri için yeterli donanımına sahip olup olmadığının değerlendirilmesi açısından oldukça faydalı olacağı düşünülmektedir. Ülkemizde geliştirilmiş veya Türkçe geçerlik güvenirliği yapılmış gey, lezbiyen, biseksüel ve transseksüellere yönelik tutum ölçmeyi hedefleyen çeşitli ölçme araçları bulunmaktadır. Ancak LGBT bireylerin tamamını kapsayan ve tutum ölçmenin ötesinde, cinsel azınlık gruplarının toplum içerisinde yaşadıkları sorunlara yönelik farkındalık yaratmayı hedefleyen ölçme aracı henüz bulunmamaktadır. Bu noktada çalışmamız değerli kılınmaktadır. Sonuç olarak; LGBT Destekçi Kimlik Ölçeğinin genel popülasyonda geçerliliğinin ve güvenirliğinin yeteri düzeyde olduğu görülmektedir. Ülkemizde yaşayan ve yaşamaya devam edecek olan LGBT bireylere yönelik tutum ve yaşadıkları sorunlara yönelik farkındalık kazandırılması açısından bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Received/Geliş Tarihi: 3.1.2023

Accepted/Kabul Tarihi: 24.1.2023

KAYNAKLAR

1. Dondurucu ZB. An Analysis About Messages Which Include Homosexuality Based Hate Speech in Twitter. *Journal of Erciyes Communication*.2018; 5(4): 1-2.
2. Godoy C. The health of lesbian, gay, bisexual, and transgender people: building a foundation for better understanding, the lgbt community. Washington, DC: National Academies Press (US). 2011;11-18
3. Şahin Y, Evrensel I. Study Of The Self-Monitoring and Happiness Levels Of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender (LGBT) Individuals in Terms Of Perceived Social Support. *The Journal of Academic Social Science*. 2022; 10(124):1-23.
4. International Lesbian Gay Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA). Minorities Report 2017: Attitudes to Sexual and Gender Minorities Around The World. 2017 https://ilga.org/downloads/ILGA_RIWI_Minorities_Report_2017_Attitudes_to_sexual_and_gender_minorities.pdf
5. Esmer Y. (2012). World Values Survey, Geographical scope: Turkey. 2012 <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV6.jsp?COUNTRY=875&COUNTRY=875>
6. Zway M, Boonzaier F. "I Believe That Being a Lesbian is Not a Curse": Young Black Lesbian Women Representing Their Identities Through Photovoice, *Agenda: Empowering Women For Gender Equity*.2015;29:96-107.
7. Kosciw JG, Greytak EA, Bartkiewicz MJ, Boesen MJ, Palmer NA. The 2011 National School Climate Survey: The Experiences of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Youth in Our Nation's Schools. Gay, Lesbian and Straight Education Network (GLSEN). 2012.
8. Coulter RW, Jun HJ, Calzo JP, Truong NL, Mair C, Markovic N, Corliss HL. Sexual-Orientation Differences in Alcohol Use Trajectories And Disorders in Emerging Adulthood: Results From A Longitudinal Cohort Study in The United States. 2018.
9. Karel F. Working Life Experiences of LGBT People And Initiatives To Tackle Discrimination. 2016. <https://www.eurofound.europa.eu/tr/news/news-articles/working-conditions-social-policies/working-life-experiences-of-lgbt-people>
10. Güdül Ö, Çolak Ö. İşyerinde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği bağlamında mobbingin ruh sağlığına etkisi. *Turkish Journal of Occupational Health and Safety*. 2018;28-34. <https://www.ttb.org.tr/msg/images/files/dergi/65/65.pdf>
11. Karataş S, Buzlu S. Difficulty Of Getting Health Care of Transgender People Having . *Lectio Scientific*.2018;2(2):70-81. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/lectiosc/issue/42875/518470>
12. Bristol S, Kostelec T, MacDonald R. Improving Emergency Health Care Workers' Knowledge, Competency, And Attitudes Toward Lesbian, Gay, Bisexual, And Transgender Patients Through Interdisciplinary Cultural Competency Training. *Journal of Emergency Nursing*. 2018;44(6):632-639. doi: 10.1016/j.jen.2018.03.013.
13. Budge SL, Adelson JL, Howard KA. Anxiety And Depression in Transgender Individuals: The Roles Of Transition Status Loss Social Support, And Coping. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*.2013;81(3):545-557.
14. Uluyol FM. Relationship between bullying experiences related with gender identity, sexual orientation and social support and psychological well-being. *J Clin Psy*. 2016;19(2):87-96 | DOI: 10.5505/kpd.2016.77487
15. Tuna SK, Aslan H. (2018). The Relationship Between Perceived Social Support and Organizational Commitment Levels Of Primary And Secondary School Teachers. *Universal Journal of Educational Research*.2018;6(5):983-993. doi:10.13189/ujer.2018.060519
16. Büyükyılmaz O, Kaya H. Do Social Support For Women And Men Change In Reducing Job Stress? An Examination on Research Assistants. *Journal of Economy Culture and Society*. 2022;65:1-21.
17. Tarhan S. The Prediction Of Hope From Self Efficacy, Perceived Social Support and Personality Traits. (Unpublished PhD Thesis). Gazi University / Institute of Educational Sciences / Department of Educational Sciences / Department of Psychological Counseling and Guidance. 2012. Ankara.
18. Yang F-C, Kao R-H, Cho C-C. A Multilevel Study on The Causal Relationship in Association Network Of Work Stress: Moderating effects of social support. *Policing: An International Journal*. 2019; 42(4):624-639. doi:10.1108/PIJPSM-07-2018-0086)

19. Yalçınoğlu N. Eşcinsel ve biseksüel erkeklerin psiko-sosyal sorunları ve bunları etkileyen faktörlerin incelenmesi. (unpublished thesis). Istanbul University / Faculty of Medicine / Department of Public Health. 2012. İstanbul.
20. Orta İM, Camgöz SM. A General Overview on Research On Homophobia İn Turkey. DTCF Journal.2018; 58(1):409-439.
21. Yakusho O. Influence Of Social Support, Existential Well-Being, And Stress Over Sexual Orientation on Self Esteem Of Gay, Lesbian, And Bisexual İndividuals. International Journal for the Advancement of Counselling.2005;27(1):131-143.
22. Budge SL, Katz-Wise SL, Tebbe EN, Howard KAS, Schneider CL, Rodriguez A. Transgender Emotional and Coping Processes: Facilitative and Avoidant Coping Throughout Gender Transitioning. The Counseling Psychologist.2011;41(4):601-647.
23. Öner A. Beyaz Yakalı Eşcinseller, İş Yerinde Cinsel Yönelim Ayrımcılığı ve Mücadele Stratejileri. İletişim Yayınları. 2015. İstanbul.
24. Danyeli Güzel Ö. Lezbiyen, Gey, Biseksüel ve Transseksüellerin Sosyal Dışlanma Deneyimleri. (Unpublished master's thesis). Baskent University Institute of Social Sciences. 2017. Ankara
25. Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMSHA). A Practitioner's Resource Guide: Helping Families to Support Their LGBT Children. 2014. <https://store.samhsa.gov/product/A-Practitioner-s-Resource-Guide-Helping-Families-to-Support-Their-LGBT-Children/PEP14-LGBTKIDS>
26. Kabacaoğlu G. Gey ve Lezbiyenlerde Açılma Süreci: Nitel Bir Çalışma. (Unpublished master's thesis). Hacettepe University, 2015. Ankara.
27. Demirdizen, D, Çınar S, Kesici MR. İşyerinde Cinsel Yönelim Ayrımcılığı: LGB Bireylere Yönelik Bir Alan Çalışması. IV. National Symposium on Social Rights. 2012; 311-330. 18-19 October 2012, Muğla: Muğla Sıtkı Koçman University.
28. Ueno K, Vaghela P, Ritter LJ. Sexual Orientation, İnternal Migration, and Mental Health During The Transition To Adulthood. Journal of Health and Social Behavior.2014;55(4):461-481.
29. Jones KN, Brewster ME, Jones JA. The Creation and Validation of The LGBT Ally Identity Measure. Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity.2014;1(2):181-195.
30. Nunnally JC. Psychometric Theory. NewYork: McGraw-Hill Companies. 1978
31. Şahin MG, Öztürk NB. Scale Development Process in Educational Field: A Content Analysis Research. Kastamonu Education Journal.2018;26(1):191-199.
32. Sadiç E, Beydağ KD. Nursing Students' Attitudes Toward Lesbians and Gay and Affecting Factors. Journal of Nursing Science.2018;1(2):5-13.
33. Soner G, Altay B. Attitude of Nursing Last Term Students Towards Homosexual Individuals. Journal of Samsun Health Science.2018;3(2):17-24.
34. Babahanoğlu R, Türkmen P. Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinin LGBT Bireylerine Bakış Açılarının İncelenmesi. Scientific Developments.2019;(38):442-148.
35. Coster WJ, Mancini MC. Recommendations for translation and cross-cultural adaptation of instruments for occupational therapy research and practice. Revista de Terapia Ocupacional da Universidade de São Paulo.2015;26(1):50-57.
36. Beaton D, Bombardier C, Guillemin F, Ferraz MB. Recommendations for the Cross-Cultural Adaptation of the DASH & Quick DASH Outcome Measures. Institute for Work & Health.2007; 1-45.
37. International Test Commission (ITC). Guidelines for Translating and Adapting Tests. International Journal of Testing. 2018;18(2):101-134. <http://dx.doi.org/10.1080/15305058.2017.1398166>.
38. World Health Organization (WHO). Process of translation and adaptation of instruments. 2017. http://www.who.int/substance_abuse/research_tools/translation/en/
39. Davis LL. Instrument Review: Getting The Most From a Panel of Experts. Applied Nursing Research. 1992;5:194-197.
40. Durmuş B, Yurtkoru SE, Çinko M. Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi. Beta Basım Yayım. 7th edition. 2018, İstanbul
41. Doll WJ, Weidong X, Gholamreza T. A Confirmatory Factor Analysis of The End-User Computing Satisfaction Instrument, MIS Quarterly. 1994;18(4):453-461.
42. Okur E, Yalçın Özdilek Ş. Environmental Attitude Scale Developed by Structural Equation Modeling, Elementary Education Online.2012;11(1), 85-94.
43. Bollen KA. Structural Equations with Latent Variables. New York, Wiley. 1989.
44. Kline RB. Principles and Practice of Structural Equation Modeling. New York, The Guilford Press. 2011.
45. Çokluk Ö, Şekercioglu G, Büyüköztürk Ş. Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları. Ankara, Pegem Akademi Yayınları. 2010.
46. Şimşek ÖF. Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş, Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları. Ankara: Ekinoks Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri, Siyasal Basın ve Dağıtım. 2007.
47. Segars AH, Varun G. Re-Examining Perceived Ease of Use and Usefulness: A Confirmatory Factor Analysis, MIS Quarterly.1993;17(4): 517-525.
48. Ingles CJ, Hidalgo MD, Mendez FX. Interpersonal Difficulties in Adolescence: A New Self-Report Measure. European Journal of Psychological Assessment. 2005;21(1):11-22.
49. Konopka K, Prusik M, Szulawsk M. Two Sexes, Two Genders Only: Measuring Attitudes Toward Transgender İndividuals İn Poland. Sex Roles.2019;82:600-621. doi:10.1007/s11199-019-01071-7.
50. Şah U. The Relationship of The Descriptions of Homosexuality, Bisexuality and Transsexuality With Levels of Homophobiaand Acquaintanceship with LGBT people. Psikoloji Çalışmaları. 2012;32(2): 23-48.
51. Kanamori Y, Cornelius-White JHD. Counselors' and Counseling Students' Attitudes Toward Transgender Persons, J LGBT Issues Couns.2017;11:36-51.
52. Sakallı N. The Relationship Between Sexism and Attitudes Toward Homosexuality in a Sample of Turkish College Students. J Homosex. 2002;42:53-63.